

ועי **בכנה"ג** (סי' קכג הבב"י אות יד הובא בדרכ"ק סי' יד) בשם **הרי"א** (הובא בשלטה"ע ע"ג י. ברי"ף) פסק דשיעור מבושל הוא כל שאין שותין אותו כיון, דהיינו שנשתנה טעמו מטעם יין. וגדולה מזו מצינו **לחיד"א** (כבר לאדן דף קסב ע"א) בשם מהר"ם די לונגאנו, דבעינן בישול רב עד שטעמו משתנה מטעם יין לטעם דבש. והכי נמי מסתברא, ע"כ. **ובדרכ"ק** (שם) הביא בשם **דרכי יוסף** (חי"ג סי' תתמח) דצריך שיתבשל עד שיעשה מתוק.

והכרעת **השבט הלוי** (חי"ב סי' נא ד"ה והלכה) כהרי"א דכל שנשתנה טעמו, או ריחו או צבעו, סגי. וכן פסק **המנח"ש** (חי"א סי' כה ד"ה ברם) שבעינן שינוי טעם, ועיי"כ יין מפוסטר נאסר במגע עכו"ם. וכן פסק **הגריש"א זצ"ל** (קובץ תשובות סי' עו) דיין המפוסטר שם יין עליו, וגם לא נשתנה טעמו וריחו, הילכך יש לאוסרו במגע עכו"ם, ע"כ.

אלא דצ"ע **דהטור והב"י** בסימן קכ"ג סתמו דכל שהוא מבושל סגי. וכן הוא **בשו"ע** (שם סעי' א), ומשמע דלא בעינן שינוי טעם, ריח או מראה (וכי"כ **השבט הלוי** שם בדעת השו"ע). וכן משמע מסתימת נושאי כליהם. וי"ל דס"ל שהש"ס בבלי שלא הזכיר תנאי זה חולק על הירושלמי. וכן **בשלחן גבוה** (סי' קכג סי"ד ק) כתי' על דברי השלטי גבורים בשם ריא"ז דבטלה דעתו אצל כל הני רבואתא ז"ל דס"ל דכל שהרתיו ע"ג האש כל שהוא, קרוי מבושל, שאי"א אם לא יתמעט מעט, ע"כ. וכן **המנחת יצחק** (חי"ג סי' סא ד"ה והנה באמת) כתי' דמזה שהפוסקים לא הביאו דברי הירושלמי שמע מינה דלא ס"ל כן.

ד. יין מבושל אינו בכלל הגזרה כולל

ואף אם נימא שבשעת הגזרה התירוהו מפני שמשנתה טעמו כמו שכתבו הפוסקים הני"ל, מ"מ אפשר דאף באופן שאין משנתה טעמו אין בו משום מגע עכו"ם, דסוף סוף כיון שמעיקרא לא גזרו עליו שוב אינו נאסר.

והנה עי' **במ"א** (סי' שא ס"ק נח) שהביא מהר"ן שכתב דלא גורנין שלא יסתפג באלונית שמא יסחוט, דשאני רחיצה וסיפוג דא"א לעמוד בלא רחיצה וסיפוג כדאיתא פרק כירה, וכת' המ"א דלכאורה משמע דבזמן הזה דאפשר בלא רחיצה אסור להסתפג, מיהו י"ל כיון דלא גזרו חכמים שרי וכמ"ש סי' י"ג בב"י, ע"כ. מבואר דדבר דבימיהם לא היתה הגזרה אף דהאידינא שייך לגזור אף לא גורנין מעצמינו. ואי"כ אפשר דה"ה בני"ד דכיון דבזמנם לא היה טעם לגזור, ה"ה בזמנינו, ואע"פ דשייך לגזור לא גורנין. ועי' **באבנ"ז** (נו"ד סי' קטז אות ד). וכבר קדמוני בראיה זו גדולי פוסקי זמנינו. וי"ל דמה"ט סתמו השו"ע ונושא כליו דיין מבושל שרי בכל גוונא וכמשי"כ לעיל.

אולם **המנח"ש** (חי"א סי' כה ד"ה ואף) כתב שבנ"ד אין זה חשיב כולל כגזירה חדשה, כיון שמעיקרא לא התירו אלא בבישול כזה שמחסר ממתתו ונשתנה טעמו וריחו, ואילו כל זה אינם בפוסטר שבזמננו, ע"כ. וצ"ע. (ועיי"ש ד"ה אשר על כן) שכתב שמש"כ השו"ע דמשהרתיח על האש לא נאסר במגע עכו"ם, מיירי דוקא בכה"ג שמראה היין נשתנה מחמת הבישול, דכיון שניכר, הנכרי יודע שהיין מבושל ואין לחשוש למגעו. אבל אם ליכא שום שינוי ואי"א כלל להכיר אם מבושל או לא, מהיכ"ת לא נחשוש לנסך במגעו אפי' אם הנכרי יודע שנעשה בו פיסטור. וראיתי **בדרכ"ק** (סי' יג) שכתב בפשיטות על דין זה שבשו"ע יעייין בסי' ערך השלחן בשם בני דוד דיין מבושל דמותר היינו דוקא אם ידע הגוי שהוא מבושל, ע"כ).

ה. במקום דשכיח שמבשלים או מפוסטרים היין

הנה מבואר לעיל דלדעת הרא"ש הטעם דלא גזרו ביין מבושל כי לא שכיה הוא (ולא סגי בזה שאינו בר ניסוד). ויש לדון בזמנינו דשכיח שמפוסטרים היין אם ישתנה הדין לחומרא.

ובאמת לפי מש"כ לעיל י"ל דכיון שלא היה בכלל הגזרה תו לא חלה הגזרה ע"דו. ואף **המנח"ש** (שם ד"ה מיהו) שחלק בזה לענין הפוסטר מחמת שאין בה משום שינוי טעם, מ"מ כתב דלענין זה יכולים לומר דאע"ג שבזמננו יין מפוסטר מצוי מאד וגם אפשר שאין דרכם כלל להבחין בנסך שלהם בין מפוסטר ללא מפוסטר, אפי"ה יכולים לומר דזה חשיב כגזירה חדשה שלא היתה קודם. וממילא דלהך טעמא גם אפשר דשפיר שרי אפי' אם אינו ניכר וגם אין הנכרי יודע שהיין מפוסטר, כיון דבשעה שגזרו היה יין כזה מילתא דלא שכיה היא, ע"כ. ועי' מש"כ בזה **בקובץ תשובות** (חי"א סי' עה מד"ה אכן).

ואף אם נימא דלפי טעם הרא"ש יש לאסור, אכתי יש לדון בזה די"ל שטעם זה אינו נפסק להלכה. דהנה **הרא"ש** (שם) כתב טעם זה מספק. **והר"ן** (שם) פירש טעם ההיתר באופן אחר. וכדבריו כתב **הטור** (סי' קכג) דכיון שמשום צד ניסוך אסרוהו לא אסרוהו אלא ביין הראוי לנסך לפיכך יין מבושל שלנו שנגע בו נכרי אין בו משום יי"ב, ע"כ.

ובאמת **הפרישה** (אות ח) הקשה על הטור אמאי לא הביא הטעם שכתב אביו הרא"ש, וכתב שהטור קאי על מגע גוי ביין שלנו, אבל הרא"ש קאי אהא דשמאל ששתה יין מבושל עם אבלט, ובמקום שותה עם עכו"ם ודאי שהיה ראוי לגזור גם על יין מבושל משום חתנות, כיון שהוא מעורב עמו בשתיה, משום הכי הוצרך הרא"ש לטעם שיהיין מבושל לא שכיה, ע"כ. ולפי דבריו הטעם של הרא"ש נאמר דוקא כשותה עם העכו"ם, אבל לענין מגע לא בעינן להטעם דלא שכיה.

והט"ז (סי' א) כתב דהטור לא רצה לכתוב טעם דלא מצוי, דגם הרא"ש לא כתבו אלא דרך אפשר, עיי"ש. מבואר דטעם הרא"ש אינו ברור להלכה. וכן **הרע"א בחידושי** (שם) פקפק על דברי הרא"ש. **והלבוש** (אות ג) לא הביאו כלל אלא כתב שיהיין מבושל אינו נאסר כי אינו ראוי לנסך וגם הם אין מנסכין אותו לע"ז. אולם **החכ"א** (כלל עה אות ז) הביא טעם הרא"ש.

ולמעשה **המנח"ש** (חי"ג סי' סא ד"ה אכן) כתב בשם **שו"ת תפארת אדם** (נו"ד סי' לב) דהיכא דעושיין לכתחילה יין מבושל כדי לשתותו עם עכו"ם יש מקום לאסור. מ"מ כתב דכיון שכבר נהגו לעשות יין מבושל ע"מ שלא יאסרו ע"י מגע עכו"ם, אף דנשתנה המנהג, אם נאסר הוא כגזירה חדשה דלא גורנין, ובפרט דעושיין להציל מאיסור שתיית סתם יין ממש, ע"כ.

ודעת **הגריש"א זצ"ל** (קובץ תשובות סי' עה) ע"פ דברי הרא"ש הני"ל, אם יתרבר שסדר עשיית היין בזמנינו וכל היינות הם מפוסטרים יש להזהר לא לשתות יין שנגע בו גוי או מומר לחלל שבתות בפרהסיא, ע"כ. ובאמת בזמנינו אע"פ שהרבה יינות מפוסטרים, מ"מ רוב היינות אינן עוברים תהליך זה, ואי"כ אף לדעתו אין לאסור מטעם זה.

מעתה יוצא שאיסור מגע עכו"ם ביין מפוסטר, יש לדון בו מכמה טעמים, ומי"מ רוב פוסקי זמנינו הסכימו לאסור בזה. אלא שבמקום מגע מומר לחלל שבתות שארנו בגליון רמי"ח שתלוי במח' אם מגעו אוסר, נראה שבדיעבד או בשעת הדחק יש מקום להקל. וכי"כ **בשבט הלוי** (שם) **ובתשובות והנהגות** (חי"ב סי' תא). [ועי' **במשנה הלכות** (חי"ב סי' לה) שכתב שמי שבישל יין מפוסטר שנגע בו עכו"ם, אין להטריף הכלים בדיעבד. ושמענו מיי"ג יר"ש מיקב שמתחת השגחת העד"ח, שכשהלך הגר"י בלוי זצ"ל לבדוק תהליך הפוסטר ביקב פסק שיהיין מפוסטר דינו כיון מבושל].

מסקנא דינא -

העולה לדינא: יין או מיץ ענבים מפוסטרים נאסרים במגע עכו"ם. מיהו לענין מגע מומר לחלל שבתות יש אומרים שבדיעבד אינם נאסרים. ובשעת הדחק (כגון בעל תשובה אצל הוריו וכדו') יש מקום להקל.

לטלית ותפילין דמי לברך אף אחר העשייה, וכתב שם בתוך דבריו - ואף דאינו דומה לגמרי דשם עוסק במצוותם במה דלבוש, וכן מזווה בפתחו ולא ברך בשעת קביעתה אף דאינו עושה מעשה, מ"מ כל רגע הוא תחילת מצוה, דאילו נטלו המזווה לו יהיה לו המצוה מכאן ולהבא. ע"כ. הרי דגבי מזווה פשיטא ליה דס"ל דדמי לטלית ותפילין. [וע"פ במהדורא קמא סי' ט' דנטה לומר דאם בא לדור בבית שיש בו מזווה, מחוייב הוא לברך על המזווה דזו היא מצווה חדשה לו בבית זה. וכן יצא מביתו לכמה ימים וחזר, כשיחזור לביתו יברך על המזווה, ויהיה כמו יוצא מסיכה לעסקיו וחזור לסוכתו חזור ומברך, וכמו פשט טליתו ע"ד שלא להתעטף בה מיד שחזור ומברך. והניח הדבר בצ"ע. והדר הביא דברי **הכרי"מ** (ארי"ח סי' י"ט) דלא תקנו הברכה אלא על שעת קביעת המזווה וע"כ בכה"ג אינו מברך. ושוב כתב דלדינא צ"ל ע"פ].

ואף **הדעת קדושים** (נו"ד סי' רפ"ו סי' סט"ז סי' י"ג) כתב דאם קבע מזווה קודם שנתן הדלת בפתח, יוציאנה ויקבענה ויברך. וכיאר שם **המקדש מעט** (במוסגר) דטעמא משום שבקביעות הראשונה לא בירך מספק, לכן עתה כשעוסק בקביעות השניה מברך לכו"ע. דגם להמחייבים בלא דלת דהיה צריך לברך בקביעות הראשונה, מ"מ כיון שלא בירך אז מברך עתה, דהוי עובר לעשייתו כמ"ש התוס' בסוכה ל"ט והרא"ש שם דמברך כל עוד שהמצווה נמשכת. ובמקדש מעט סי' מ"ז כתב דצ"ל דמ"ש הש"ך דיחזור ויקבענה בלי ברכה, היינו ששכיר על אחת לפטור את זו, אבל אם קבעה בראשונה בלא ברכה שיחזור ויקבענה יברך כמ"ש בדעת קדושים.

ואף **הכת"ס** (נו"ד סי' קל"ט) יצא להקשות על הש"ך דלמה לא בירך השתא, כיון דלא בירך בתחילה, דהא הוי מצוה שיש לה משך זמן ועדיין עסוק ובה במצווה.

וכן **הה"ר צבי** (ארי"ח סי' י"ח) תמה על הש"ך, וכתב דנ"ל דמ"ש הש"ך דיקבענה בלא ברכה קאי על גוונא דמעיקרא בירך על אחת וכיון לפטור את זו (וכמ"ש המקדש מעט). ותמה על דרך החיים דהשמיט מ"ש הש"ך "או בירך תחילה על אחרת" ומ"מ סיים כלשון הש"ך "ויחזור ויקבענה בלא ברכה". וסיים דמצווה לפרסם ולתקן ע"י המדפוסים את סידור דרך החיים.

ואף **האגרות משה** (נו"ד חי"א סי' קע"ט) כתב לדינא דכבר פשוט דאם לא בירך על המזווה בשעת קביעתה עדיין לא נפטר מהברכה, דדמי לתפילין שהניחם קודם עלות השחר דכשיגיע הזמן ממשמש בהם ומברך, וה"נ במזווה יברך אף אחר שקבעה, וימשמש בה להיכר לעסוק בה בשעה שמברך.

ומ"מ מדי ספק לא יצאנו, דמפשטות דברי הש"ך עולה דלא יברך, וכן מבואר להדיא בדברי דרך החיים וערוך השולחן. ולכאוי יש להביא ראיה לדבריהם מדברי הכנסת הגדולה.

[נכתב ע"י הרב ש. פ. שליט"א]

פניני מוסר

עניני שבת קדש - סעודות שבת (ח)

עין עונג שבת הוא לשמח ולהתענג עם

הקב"ה - "הנה בשבת יש מצות עונג שבת, להרבות באכילת מעדנים. והרבר באמת תמוה, שביום של קדושה ודיקות לכאורה, היה ראוי יותר להתעסק בפרישות ולמעט בתענוגים דוקא, דהרי כללא הוא שבגין הגוף הוא חורבן השכל, ואיך מתחברים יחד תענוגי הגוף ושבת קודש שהיא יום לדיקות בקדושה.

אבל הביאור על דרך משל, נתאר לעצמינו אדם שהודמן לביתו של גדול הדור... ואמר לו אנא בבקשה תסעוד בביתו סעודת צהרים... האם יתכן שהאורח יאמר, אינו יכול לסעוד עם כבוד תורתו שכן עוסק אני בפרישות... ודאי שלא יתכן שיאמר כן, שנאשר עומד הוא במחיצת גאון וקדוש, הרי כולו מתבטל לרצונו של העדיק...

וכן הוא ממש בשבת קודש. אנה"ל אילו באנו לדון לפי התועלת היוצאת לנו היה ראוי יותר לתקן ביום השבת כביום הכיפורים... אבל השבת אינה יום קדושה שלנו, אלא יום של השי"ת, והקב"ה מצידו רוצה שנתענג במעדנים לרוב ונשמח איתו ביום קדשו, וכל חשבונות התועלת שלנו בטלים ומבוטלים ביום קדשו, אלא אנו שמחים בשמחתו יתב' וסועדים על שולחנו להתענג ברוב טובו". (שבת מלכתא עמ"א)

נערך ע"י מחבר סדרת "עבודת המעדים"